

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУРЯКОЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ ЯК СИРОВИННОЇ БАЗИ ДЛЯ ВИРОБНИЦТВА БІОЕТАНОЛУ

Прийдак Т.Б., ст. викладач

Полтавська державна аграрна академія

У статті проведено аналіз потенційних можливостей розвитку цукробурякової галузі як сировинної бази для виробництва в Україні біоетанолу. Запропоновані організаційно-економічні заходи держави щодо стимулювання виробництва та споживання біопалива.

This article provides an analysis of the potential development of sugar industry as raw materials for ethanol production in Ukraine. The organizational-economic measures to stimulate the state of production and consumption of biofuels.

Постановка проблеми. В умовах загострення проблеми забезпечення України енергоносіями доречно прискорити та урізноманітнити виробництво альтернативних видів палива (зокрема біоетанолу), що набуває особливої важливості під час фінансово-економічної кризи, яка провокує низку соціальних негараздів, пов'язаних із зниженням рівня зайнятості населення на традиційних виробництвах.

Цукрові буряки як коренеплід є не тільки сировиною для виробництва цукру. Продукція, що отримується в процесі переробки, може слугувати джерелом для виготовлення поновлюваних видів енергетичних продуктів – біоетанолу, газу, та ін., виробництва й використання яких стимулюється у всіх розвинених країнах світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема становлення та функціонування бурякоцукрового підкомплексу, як джерела виробництва біопалива присвячені праці багатьох вчених-економістів. До найбільш відомих належать наукові роботи М. Коденської, Г. Калетніка, В. Топіхи, В. Гавриша, О. Шпичака, В. Олійника, А. Стельмашука та інших. Проте, будь-яка теорія потребує подальшого розвитку та удосконалення з позиції її адаптації до відповідного економічного середовища. Особливо це стосується такої актуальної для економіки нашої країни теми, як забезпечення аграрного сектору паливно-енергетичними ресурсами та підвищення ефективності функціонування сільського господарства в цілому.

Метою роботи є аналіз перспектив розвитку цукробурякової галузі як сировинної бази для виробництва в Україні біоетанолу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах невизначеності вітчизняного ринку цукру й цукристих продовольчих товарів на міжнародному рівні цукор, який виробляється понад потребу внутрішнього ринку доцільно виробляти у вигляді сиропу, що служить сировиною для подальшого виробництва біологічних видів пального, зокрема паливного етанолу, як добавки до бензинів.

Оскільки цукрові заводи в регіонах розміщені як правило, поблизу великих міст та селищ, то їх перепрофілювання на виробництво біоетанолу збереже робочі місця та розв'яже низку соціально-економічних проблем. Для

цього потрібні системні інвестиції у перепрофілювання цукрових заводів та у відродження розвитку буряківництва. Водночас має бути сформована виважена політика держави з підтримання розвитку як біоетанолової галузі, так і буряківництва та опрацьовані необхідні мотиваційні заходи щодо організації інтегрованих формувань, функціонування яких базуватиметься на спільному економічному інтересі й відповідальності за результативність розвитку галузі буряківництва та функціонування цукровобурякового виробництва в цілому.

Територіальна концентрація виробничих потужностей вирощування цукрових буряків, цукрових та спиртових заводів – це умова, сприятлива для використання цукрових буряків не тільки для випуску цукру, а й виробництва біоетанолу.

Спрямування вільних потужностей спиртових заводів на виробництво біоетанолу-сирцю з подальшою переробкою в біоетанол на великих заводах із зерновою сировиною дасть змогу значною мірою вирішити їх сировинну та екологічну проблему, зберегти робочі місця, зняти соціальне напруження в місцях розташування цих заводів, забезпечити надходження податків до місцевих бюджетів та раціонально використати післяспиртову барду на відгодівлю худоби.

Біоетанол – спирт етиловий, зневоднений, виготовлений з біологічно відновлюваної сировини, як пальне може використовуватись у звичайних двигунах у вигляді 15 % суміші з бензином без зміни їх конструкції. Додавання етанолу до бензину підвищує октанове число останнього. Встановлено, що кожні 3 %, що додаються до бензину, збільшують його октанове число на 1–1,5 одиниці. В Україні біоетанол виробляється в основному державними спиртовими заводами за наявності у них ліцензій, переліки яких визначаються Кабінетом Міністрів України.

За розрахунками В.І. Топіхи та В.І. Гавриша [4], найбільший вихід етанолового спирту з одиниці площі в умовах України дають цукрові буряки. В цукровій галузі України задіяні близько 120 заводів, проте низька їх завантаженість негативно впливає на ефективність галузі. Більшість потужностей цих заводів можна перепрофілювати на виробництво етилового спирту. Якщо довести річне виробництво цукрового буряку в Україні до рівня 1990 року (44,3 млн. т), то з цієї сировини можна виробити (окрім необхідного країні цукру) до 2,2 млн. м³ етилового спирту [3].

В країнах Західної Європи етанол вже давно використовують як добавку до бензину. Екологічна та енергетична кризи спричинили у світі активізацію виробництва біоетанолу. За даними Міжнародного Енергетичного Агентства “International Energy Agency” в світі більше половини виробленого етанолу використовується як біопаливо. За різними джерелами в останні двадцять років виробництво етанолу у світі збільшилось у 8 разів – від 32 до 50 млрд літрів, з них близько 4 млрд – харчового, 8 млрд – для хімічної промисловості та пального. В найближчі роки його виробництво зросте до 60 млрд л щорічно [1].

Організаційно-економічні заходи держави щодо стимулювання виробництва та споживання біопалива повинні включати:

- визначення джерел і напрямків фінансування у сфері біопалив;
- створення системи державних стандартів у сфері біопалива, які містять нормативно-технічні показники споживчої якості, нормативи енергетичної цінності, екологічної безпеки та показники щодо безпеки праці і здоров'я людини;
- застосування у сфері біопалива економічних важелів і стимулів, передбачених законодавством України для підприємств, установ, організацій і громадян, діяльність яких пов'язана з розробками і впровадженням маловідходних ресурсозберігаючих та екологічно безпечних технологій у процесі використання біопалива;
- надання юридичним і фізичним особам субсидій, дотацій, податкових, кредитних та інших пільг, встановлених відповідними законами України для стимулювання розробок і впровадження нових технологій, обладнання, матеріалів у процесі виробництва та споживання біопалива;
- стимулювання підприємств – виробників машин, механізмів, приладів, енергетичних установок, інших технічних засобів та пристроїв для них, що працюють на біопаливі, а також підприємств, установ, організацій і громадян, які переобладнують технічні засоби, що працюють на традиційних видах палива, для споживання біопалива;
- стимулювання запровадження новітніх технологій у сфері біопалива шляхом створення пільгового режиму інвестиційної та іншої господарської діяльності іноземним інвесторам;
- створення спеціального інформаційного фонду з метою накопичення, систематизації та поширення інформації про наявність в Україні біопалива.

Фінансування заходів щодо стимулювання виробництва та споживання біопалива пропонується здійснювати за рахунок коштів підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, коштів державного та місцевого бюджету, інших не заборонених законом джерел.

З метою стимулювання виробництва та споживання біопалива доцільно запровадити в Україні спеціальний державний збір в розмірі 0,5 відсотка коштів від обсягу реалізації нафтопродуктів та біопалива їх виробниками та імпортерами [2].

Одержані кошти слід використовувати на фінансування заходів, спрямованих на стимулювання виробництва біопалива та розвиток діяльності по вирощуванню рослин, оптимальних для виробництва біологічного палива.

Висновки. Налагодження функціонування біоетанолової галузі дасть змогу вирішити низку завдань стратегічного спрямування: організувати виробництво альтернативного джерела енергії для громадських і особистих потреб і, що важливо, – екологічно чистого, що зменшить шкідливі викиди в атмосферу та збереже від забруднення навколишнє середовище; утилізувати надлишки виробленої сільськогосподарської продукції та побічну (проміжну) продукцію аграрно-промислового виробництва; створити нові робочі місця й вирішити важливі соціально-економічні проблеми жителів села; збільшити прибутки сільськогосподарських підприємств та забезпечити додаткові надходження до бюджету; здешевити сумішевий бензин; зменшити залежність країни від імпорту енергоносіїв; забезпечити стабільне замовлення на проду-

кцію аграрного сектору і переробної промисловості; освоїти нові ринки збуту для нового виду продукції цукровобурякового виробництва.

Розвиток промислових потужностей з переробки енергетичних видів сільськогосподарської продукції сприятиме створенню нових робочих місць, зниженню соціальної напруги на селі, активізації розвитку аграрнопродовольчого ринку; забезпеченню утилізації надлишків сільськогосподарської продукції та супутніх (побічних) продуктів промислової переробки сільськогосподарської продукції, упереджуючи ризики перевиробництва сільськогосподарської продукції; розширенню асортименту аграрнопродовольчих товарів та виробництву нових видів біоенергетичних продуктів; забезпеченню енергетичної незалежності країни; створенню умов для екологічності природного середовища.

Література:

1. Калетнік Г.М. Розвиток ринку біопалив в Україні: моногр. / Калетнік Г. М. – К. : Аграр. наука, 2008 – 427 с.
2. Олійник В.М. Потенціальні можливості сільського господарства в самозабезпеченні його виробництва біопаливом / В.М. Олійник, А.М. Стельмашук, Л.М. Маланчук // Інноваційна економіка. – 2009. – №4 – С. 3–16.
3. Семенюк Л. Солодкий старт / Л. Семенюк // Farmer. 2007. – №7 – С. 8–11.
4. Топіха В.І. Концептуальні засади формування ресурсної бази альтернативних моторних палив аграрного сектора економіки України / В.І. Топіха, В.І. Гавриш // Культура народів Причорномор'я –. 2008. – № 140 – С. 65-71.

УДК 658.7:338.439.62:631.11

ЛОГІСТИЧНІ СТРАТЕГІЇ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ПОСТАЧАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Перебийніс В.І., д.е.н., професор

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Собчишин В.М., ст. викладач

Полтавська державна аграрна академія

Обґрунтовано систему стратегічного управління логістикою постачання на підприємстві та набір логістичних стратегій матеріально-технічного постачання.

System of strategic management of supply logistic on an enterprise and set of logistic strategies of material-supply are substantiated.

Постановка проблеми. Стратегічне управління підприємством передбачає стратегічне управління виробництвом, логістикою, фінансами, маркетингом та персоналом. Важливою складовою логістики є логістика постачання, що передбачає формування стратегічного управління нею.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стратегічне управління є однією з підсистем менеджменту підприємства, що виконує ряд завдань стосовно стратегічного аналізу, розробки, реалізації і контролю реалізації стратегії підприємства [3, с. 37-38].

У доповіді науковців Центру поглибленого вивчення закупок США зазначено, що стратегічне планування є основною сферою, в якій суттєво зросла функція закупок. В подальших результатах досліджень науковців цього